

Przemysław Krzykowski ¹

***Uprawnienia obywatela jako strony
postępowania administracyjnego
do dostępu do informacji***

Abstract. *Rights of the citizen as a party in the administrative proceeding to access information.* The article discusses rights of the citizen as a party in the administrative proceeding to access information on the factual and legal status of the proceeding held by a public administration institution. Given the inquisitional character of administrative proceedings, the release of information mainly lies with the public administration authority as the exclusive body to hold such proceedings. As practice indicates, adequate access to reliable information often determines the scope of the procedural powers of parties. The discussion presented in the article concerns statutory regulations enabling access to information as provided in the Constitution of the Republic of Poland and in the code of administrative proceedings.

1) Dr Przemysław Krzykowski, Katedra Postępowania Administracyjnego UWM w Olsztynie, adiunkt w WSGE w Józefowie, radca prawny w Departamencie Zarządzania Programami Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego w Olsztynie.

Od początku istnienia człowieka informacja była bardzo cennym towarem, choć nie od zawsze człowiek był tego świadomy. Informacja i wiedza są obecnie uważane za nowe produkty na rynku, podobne do dóbr materialnych czy energii. Obiektywna i rzetelna informacja nabiera szczególnego znaczenia w codziennym funkcjonowaniu administracji publicznej. Należy zgodzić się z poglądem Jeana Riverya, że im bardziej władza rozszerza swoje pole działania na życie codzienne obywatela, tym bardziej wzrasta potrzeba dokładnej znajomości tego, co władza nakazuje, czego zabrania, na co pozwala i się godzi. Niepewność rodząca arbitralność, niemożność przewidywania reakcji władzy administracyjnej są nie do pogodzenia z wolnością w sferze decyzji osobistych każdego obywatela².

W postępowaniu administracyjnym często dostęp do rzetelnej informacji o istniejącym stanie faktycznym i prawnym decyduje o uprawnieniach procesowych strony. Z uwagi na inkwizycyjny charakter procedury administracyjnej głównym dystrybutorem informacji jest organ administracji publicznej jako wyłączny gospodarz tego postępowania. Używając terminów z zakresu ekonomii informacji, można powiedzieć, że rozkład informacji wśród graczy jest asymetryczny.

Z punktu widzenia jednostki, jako strony postępowania administracyjnego, możemy mówić o dwóch sposobach pozyskiwania informacji od organu administracji publicznej.

Zgodnie z art. 7 i 11 ustawy o dostępie do informacji publicznej z 6 września 2001 r.³ każdemu obywatelowi przysługuje prawo do uzyskania informacji o sprawach publicznych związanych z działalnością organu. Jest ona udostępniana w różnych formach poprzez: ogłoszenie w Biuletynie Informacji Publicznej, umożliwienie wstępu na posiedzenie organów władzy publicznej, pochodzących z powszechnych wyborów oraz udostępnianie materiałów audiowizualnych i teleinformatycznych dokumentujących te posiedzenia i wyłożenie, wywieszenie dokumentów. W myśl art. 10 i 13 cyt. ustawy, informacja publiczna, która nie została udostępniona w Biuletynie Informacji Publicznej, jest udostępniana na wniosek zainteresowanego. Należy też pamiętać, że prawo do informacji publicznej nie ma charakteru bezwzględnego i podlega ograniczeniu zgodnie z art. 5 cyt. ustawy w zakresie i na zasadach określonych w przepisach o ochronie informacji niejawnych oraz o ochronie innych tajemnic ustawowo chronionych, ze względu na prywatność osoby fizycznej lub tajemnicę przedsiębiorcy.

Biorąc pod uwagę wpływ informacji na uprawnienia i obowiązki obywatela, jako strony konkretnego postępowania administracyjnego, nie-

2) Por. P. Krzykowski, *Urzędowe interpretacje prawa podatkowego wydawane w latach 1998-2004*, Józefów 2010, s.2.

3) Dz. U. z 2001r., nr 112, poz. 1198.

wątpliwie ważniejszym sposobem pozyskiwania informacji są wyjaśnienia przedkładane przez pracownika reprezentującego organ, zgodnie z zasadą ogólną informowania stron o ich prawach i obowiązkach, o której mowa w art. 9 k.p.a. W myśl tego przepisu organy administracji publicznej są zobowiązane do należytego i wyczerpującego informowania stron o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków, będących przedmiotem postępowania administracyjnego. Organy czuwają nad tym, aby strony w postępowaniu nie poniosły szkody z powodu nieznamomości prawa i w tym celu udzielają im niezbędnych wyjaśnień i wskazówek⁴.

Jak trafnie wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z 23 lipca 1992 r.: „Obowiązek informowania i wyjaśniania stronom przez organ prowadzący postępowanie całości okoliczności faktycznych i prawnych toczącej się sprawy (art. 9 k.p.a.) powinien być rozumiany szeroko, jak to jest tylko możliwe. Udowodnione naruszenie tego obowiązku powinno być rozumiane jako wystarczająca podstawa do uchylecia decyzji, szczególnie wówczas, gdy urzędnik stwierdza (lub powinien stwierdzić), że strona zamierza podjąć działania wiążące się dla niej z niekorzystnymi skutkami lub nawet ryzykiem wystąpienia podobnych skutków. W takim wypadku urzędnik ma wyraźny obowiązek w możliwie jasny sposób wyjaśnić całość okoliczności sprawy stronie i równie wyraźnie wskazać na ryzyko wiążące się z zaplanowanymi działaniami. Jest to jedyny odpowiadający zasadzie art.1 Konstytucji sposób rozumienia art. 9 k.p.a.”⁵

Zasada informowania stron o ich prawach i obowiązkach koresponduje również z art. 62 Konstytucji RP, w szczególności z jego ust. 2 i 3, gdzie stwierdza się, iż „Prawo do uzyskania informacji obejmuje dostęp do dokumentów oraz wstęp na posiedzenia kolejalnych organów władzy publicznej pochodzących z powszechnych wyborów, z możliwością rejestracji dźwięku lub obrazu. Ograniczenie prawa, o którym mowa w ust. 1 i 2, może nastąpić wyłącznie ze względu na określone w ustawach ochronę wolności i praw innych osób i podmiotów gospodarczych oraz ochronę porządku publicznego, bezpieczeństwa lub ważnego interesu gospodarczego państwa.” To pokazuje, iż szeroko rozumiane uprawnienie obywateli do pozyskiwania informacji czy to samodzielnie, czy poprzez ustanowiony w przepisach prawa obowiązek udzielenia informacji przez organy państwowe kształtuje świadomość prawną obywateli i w konsekwencji ułatwia kontakty na styku organ państwowy – obywatel. Jak twierdzi bowiem W. Skrzydło „Świadomy udział obywateli w życiu społeczeństwa i państwa jest nieodzowny w ustroju demokratycznym, a jego zakres zale-

4) Zob. P. Krzykowski, A. Brzuzy, *Zasady ogólne Kodeksu postępowania administracyjnego*, Olsztyn 2009, s. 15 i n.

5) Por. wyrok SN z 23 lipca 1992 r., sygn. Akt III ARN 40/92.

ży w ogromnym stopniu od stanu wiedzy całej zbiorowości o problemach narodu i państwa. Stąd tak szerokie rozumienie prawa do informacji ma wielkie znaczenie.”⁶

Wykładnia językowa art. 9 k.p.a. mogłaby wskazywać, iż przedmiotowy obowiązek informowania został zawężony jedynie do stron postępowania. Praktyka i orzecznictwo traktują ten zapis zgoła inaczej, rozciągając jego zastosowanie również na innych uczestników postępowania, których nie można zaliczyć do stron w rozumieniu art. 28 k.p.a. Organ powinien również czuwać nad tym, aby te podmioty nie poniosły szkody z powodu nieświadomości prawa, np. świadkowie, biegli. W wyroku z 9 listopada 2006 r. NSA przyjął, że „Przepis art. 9 k.p.a., statuujący zasadę udzielania stronom informacji faktycznej i prawnej, nakłada na organ administracji państwowej obowiązek informowania strony oraz innych uczestników postępowania o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków, będących przedmiotem postępowania.”⁷

Odmienne zdanie w tym zakresie mają M. Jaśkowska i A. Wróbel, którzy stwierdzają, iż „Określona w art. 9 zasada informowania stron i innych uczestników postępowania przez organy administracji publicznej kształtuje obowiązki z niej wynikające w sposób zróżnicowany, tzn. w zależności od podmiotu, wobec którego mają być wykonywane. Organ administracji publicznej jest więc zobowiązany do udzielania pełnej informacji (o okolicznościach faktycznych i prawnych) wyłącznie stronom postępowania, natomiast w stosunku do uczestników postępowania ma jedynie obowiązek udzielania informacji o okolicznościach prawnych.”⁸

Również Europejski Kodeks Dobrej Administracji w art. 10 zatytułowanym „Zgodne z prawem oczekiwania oraz konsekwentne działanie i doradztwo” statuuje obowiązek informowania, stwierdzając, że „W razie potrzeby, urzędnik służy jednostce poradą dotyczącą możliwego sposobu postępowania w sprawie wchodzącej w zakres jego działania oraz dotyczącą pożądanego sposobu rozstrzygnięcia sprawy.” Słusznie zatem wskazuje J. Jendrośka na to, iż „Zasada ta z uwagi na szeroki zakres prawnej działalności administracji ma duże znaczenie, a stanowiąc wyłom od tradycyjnej zasady *ignorantia iuris nocet* – jest jeszcze jednym z przykładów humanizacji stosunków między organem administracyjnym a obywatelem.”⁹

6) W. Skrzydło, *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej – Komentarz*, Kraków 2002, s. 74.

7) Por. wyrok NSA z 9 listopada 2006r., sygn. Akt I OSK 6/06.

8) M. Jaśkowska, A. Wróbel, *Kodeks postępowania administracyjnego – Komentarz*, Kraków 2005, s. 159.

9) J. Jendrośka, *Ogólne postępowanie administracyjne i sądowo administracyjne*, Kolonia Limited 2005, s. 40. Więcej o polityce informacyjnej Unii Europejskiej, zob. M. Sitek, *Polityka ochrony środowiska w sektorze usług turystycznych w świetle prawa Unii Europejskiej*, Olsztyn 2007, s. 164 n.

Nakaz informowania stron o ich prawach i obowiązkach jest zasadą szczególną wśród innych zasad ogólnych procedury administracyjnej z kilku powodów. Po pierwsze, jak zauważa słusznie Z. Janowicz „Artykuł 9 k.p.a. dokonał odstępstwa w obowiązującej na ogół starej zasadzie *ignorantia iuris nocet* (nieznajomość prawa szkodzi).”¹⁰ Zatem w postępowaniu administracyjnym reguła ta nie działa. Wynika z tego, że „w świetle art. 9 k.p.a. organy administracji nie mogą w postępowaniu administracyjnym przez siebie prowadzonym powoływać się na paremię *ignorantia iuris nocet* dla uzasadnienia swych działań i rozstrzygnięć.”¹¹ Mając na uwadze przedmiotową zasadę, nie można pominąć, dość już odległego w czasie, ale nadal niezmiernie ważnego wyroku NSA z 20 lipca 1981 r., gdzie NSA wskazał, że „Z omawianej zasady wynika bezwzględny zakaz wykorzystywania przez organ administracji nieznajomości prawa przez obywateli, względnie przerzucania skutków nieznajomości prawa przez urzędników na obywateli.”¹² W tym zakresie obowiązkiem organu jest czuwanie nad tym, aby strony postępowania administracyjnego i inni jego uczestnicy nie ponieśli szkody, właśnie z powodu nieznajomości prawa. Szerzej ten temat potraktował B. Jastrzębski, stwierdzając, że „Ustalając ogólną zasadę k.p.a., z której wynika obowiązek organu prowadzącego postępowanie administracyjne, czuwania nad tym, aby strona nie poniosła szkody „z powodu nieznajomości prawa” ustawodawca dokonał pewnego wyłomu w znanej regule, że „nieznajomość prawa szkodzi”, ale też inaczej: „nieznajomością prawa tłumaczyć się nie można”. W tym przypadku organy prowadzące postępowanie, a ściślej pracownicy prowadzący i załatwiający sprawę, prawnie obowiązani są do podejmowania starań, aby strony nie ponosiły szkody z powodu nieznajomości prawa.”¹³ Przykładem takiego działania może być, np. prawidłowa klasyfikacja pisma procesowego wniesionego przez stronę postępowania. Jak trafnie wskazuje WSA w Kielcach w wyroku z 25 września 2008 r.¹⁴ o tym, jaki charakter ma mieć pismo wniesione przez stronę w postępowaniu administracyjnym, również po wydaniu decyzji decyduje ostatecznie strona, a nie organ administracyjny, do którego pismo skierowano. W razie wątpliwości organ administracyjny, mając na względzie postanowienia art. 7,8,9 k.p.a., winien zapytać stronę o wyrażenie swego stanowiska. Ustalenie treści żądania przesądza bowiem o sposobie załatwienia sprawy.

Po drugie, obowiązek ten rozciąga się na wszystkie stadia tego postępowania, np. już na etapie składania wniosku o wszczęcie postępowania, braki formalne inicjują po stronie organu obowiązek poucze-

10) Z. Janowicz, *Kodeks postępowania administracyjnego – Komentarz*, Warszawa 1999, s. 82.

11) Por. wyrok NSA z 17 stycznia 1990r., sygn. akt I SA28/89.

12) Por. wyrok NSA z 20 lipca 1981r., sygn. akt SA 1378/81.

13) B. Jastrzębski, *Z teorii i praktyki funkcjonowania administracji publicznej w III RP*, Płock 2007, s. 437.

14) Zob. wyrok WSA w Kielcach z 25 września 2008r., sygn. akt II SA/Ke 375/08.

nia o skutkach nieusunięcia w terminie tych braków (art. 64 § 2 k.p.a.) w trakcie prowadzonego postępowania, jeżeli organ kogoś wzywa, poucza go o skutkach niestawiennictwa czy też końcowym stadium tego postępowania, kiedy wydając decyzję, poucza jej adresata o przysługującym prawie do odwołania się od podjętego w sprawie rozstrzygnięcia. Przedmiotowa zasada realizowana jest już zatem na etapie ustalania przedmiotu żądania zgłoszonego przez stronę postępowania. Bowiem tylko jego dokładne wyjaśnienie pozwoli na osiągnięcie końcowego celu, jakim jest prawidłowe rozstrzygnięcie danej sprawy. Wpływa to również na precyzyjne ustalenie praw i obowiązków tej strony. Można więc powiedzieć, że realizacja tej zasady odbywa się od momentu wszczęcia postępowania do chwili jego zakończenia.

Po trzecie, obowiązek informacyjny realizowany jest nie tylko w formie działań sformalizowanych, jak np. pouczenie strony o dyspozycji art. 10 k.p.a. (czynny udział strony w postępowaniu), ale również poprzez działania nieformalne organu, które odbywają się podczas osobistych kontaktów pracownika, w którego referacie znalazła się dana sprawa, ze stroną postępowania czy też jego uczestnikami.

Zgodnie z przedmiotową zasadą, szczególnie w zakresie okoliczności prawnych, organ wciela się w pewnym stopniu w rolę doradcy prawnego. Nie powinno się jednak utożsamiać obowiązku udzielania informacji przez organ, o którym jest mowa w art. 9 k.p.a., z udzielaniem stronom pomocy prawnej czy też zastępowaniem ich aktywności poprzez instruowanie o wyborze optymalnego sposobu postępowania. Tezę tę potwierdza wyrok NSA z 27 marca 1998 r.: „Artykuł 9 k.p.a. nie nakłada na organy administracji obowiązku udzielania porad prawnych czy też doradztwa. Dyspozycja tego przepisu dotyczy informowania stron toczącego się postępowania”¹⁵.

Warto też podkreślić, że przedmiotowy obowiązek musi być wykonywany przez organ z urzędu, bez stosownej inicjatywy czy to strony, czy innego uczestnika postępowania. Trafnie ujął tę zasadę J. Borkowski w glosie do wyroku NSA z 15 października 1992 r., stwierdzając, iż „Przepis ten ma dwa zakresy stosowania. Pierwszy z nich odnosi się do stron postępowania, które są uprawnione do uzyskania od organu administracji publicznej należytej i wyczerpującej informacji o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania administracyjnego (art. 9, zdanie pierwsze) oraz mogą oczekiwać, że organ ten będzie czuwał nad ich czynnościami po to, żeby uchronić je przed szkodą spowodowaną nieznaną im prawą i będzie udzielał wskazówek oraz wyjaśnień (zdanie

15) Por. wyrok NSA z 27 marca 1998 r., sygn. akt I SA/Łd 489/98.

drugie tego art.)¹⁶. Zaniechanie przez organ obowiązku informowania ma znamiona naruszenia przepisów postępowania wpływającego na jego wynik i stanowi samoistną i wystarczającą przesłankę do uchylenia decyzji, nawet wówczas, gdy nie narusza ona prawa materialnego¹⁷.

Co do zakresu udzielanej informacji wypowiedział się NSA w wyroku z dnia 11 lipca 2001 r., stwierdzając: „Zakres przedmiotowy udzielania informacji o okolicznościach faktycznych i prawnych dotyczy praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania administracyjnego. Organ obowiązany jest zatem do udzielania całokształtu informacji związanej z załatwieniem danego rodzaju sprawy administracyjnej. Nadto organ obowiązany jest informować stronę o uprawnieniach i obowiązkach wynikających z przepisów prawa procesowego, których realizacja będzie miała wpływ na wynik sprawy. Oznacza to, że organ ma obowiązek udzielania informacji zarówno o przepisach prawa materialnego, jak i procesowego. Obowiązek udzielania informacji stronie obejmuje cały tok postępowania, tj. od chwili jego wszczęcia, aż do jego zakończenia decyzją. Organ nie może więc ograniczyć się tylko do udzielenia informacji prawnej, lecz musi podać również niezbędne wyjaśnienia co do treści przepisów oraz udzielać wskazówek, jak należy postąpić w danej sytuacji, aby uniknąć szkody.”¹⁸ Takie stanowisko potwierdza również Z. Janowicz: „Chodzi tutaj oczywiście nie tylko o przepisy proceduralne, ale także o przepisy prawa materialnego (prawa administracyjnego i innych gałęzi prawa będących przedmiotem orzecznictwa administracyjnego, np. prawa rolnego czy finansowego).”¹⁹

Jednocześnie ustawodawca wskazał, iż te wyjaśnienia są niezbędne, czyli w danym postępowaniu, na danym etapie konieczne dla strony (innego uczestnika) postępowania po to, aby nie ponieśli oni z tego tytułu żadnej szkody. Ponadto k.p.a. wskazuje, że przekazana informacja winna być należyta i wyczerpująca, czyli odpowiadająca rzeczywistości i przedstawiająca jakieś zagadnienie wszechstronnie i szczegółowo. W tym miejscu należy wspomnieć również o tym, że strona postępowania czy też jego uczestnik nie ponoszą żadnych negatywnych konsekwencji, jeżeli podjęte przez nich działania były oparte na informacji urzędowej, którą otrzymali z organu administracji publicznej prowadzącego postępowanie administracyjne. W tym samym zakresie dotyczy to również zaniechania udzielenia informacji. Te konsekwencje leżą po stronie organu, który sformułował nierzetelną informację lub zaniechał jej udzielenia. Istotne jest również to, że jeżeli organ poweźmie informację o swoim błędzie, powinien jak najszybciej przedsięwziąć

16) Por. J. Borkowski, Głosa do wyroku NSA z 15 października 1992 r., sygn. akt SA/Ka 766/92.

17) E. Bojanowski Z. Cieślak, J. Lang, *Postępowanie administracyjne i postępowanie przed sądami administracyjnymi*, Warszawa 2008 r., s. 26.

18) Por. wyrok NSA z 11 lipca 2001 r., sygn. akt I SA 2447/00.

19) Z. Janowicz, *Kodeks postępowania administracyjnego – Komentarz*, Warszawa 1999 r., s. 82.

kroki do wyeliminowania tego błędu i to przede wszystkim z własnej inicjatywy. Niedopuszczalne jest bowiem przrzucanie odpowiedzialności przez organ administracji publicznej na obywateli za skutki niezajomości prawa przez podległych mu pracowników lub niedopełnienia przez nich obowiązków służbowych. Na uwagę zasługuje tutaj wyrok NSA z 9 listopada 1987 r., który stwierdza, iż „Uchybienia organu administracji państwowej nie mogą powodować ujemnych następstw dla obywatela, który działa w dobrej wierze i w zaufaniu do treści otrzymanej decyzji administracyjnej. Odstępstwa od tej elementarnej zasady, znajdującej wyraz w art. 8 i 9 k.p.a., mogą wyjątkowo mieć miejsce i jedynie w sytuacjach wyraźnie przez prawo przewidzianych.”²⁰

Należy wskazać, że realizacja przez organ informowania stron o ich prawach i obowiązkach dotyczy wyłącznie informowania o okolicznościach faktycznych i prawnych dotyczących danej sprawy, które mogą mieć wpływ na ustalenie praw i obowiązków strony czy też innych uczestników danego postępowania administracyjnego. Ten obowiązek nie dotyczy zatem każdej okoliczności, ale tylko tej, która może mieć wpływ na ustalenie praw i obowiązków. Jeżeli chodzi o okoliczności prawne, to organ powinien wskazać na wszystkie przepisy, które mogą mieć zastosowanie w danej sprawie i to nie tylko te o charakterze proceduralnym, ale przede wszystkim o charakterze materialnym. Powinien również wyjaśnić ich treść oraz możliwość zastosowania w danej sprawie. Jak słusznie jednak zauważają K. Chorąży, W. Taras i A. Wróbel „Art. 9 k.p.a. nie „ustawia” organu administracji w pozycji pełnomocnika strony, ponieważ uregulowany w tym przepisie obowiązek jest mimo wszystko ograniczony a jego celem nie jest doprowadzenie do rozstrzygnięcia sprawy na korzyść obywatela, lecz jedynie „wyrównanie szans”.²¹ Dotyczy to także udzielania informacji na temat środków prawnych przysługujących stronie czy też innym uczestnikom postępowania, np. prawo strony do wniesienia zażalenia na postanowienie. Jeśli są jakieś wątpliwości interpretacyjne czy też występują luki w prawie, to taka informacja, jeśli tylko ma wpływ na ustalenie praw i obowiązków strony (jego uczestników), winna być bezwzględnie przekazana zainteresowanym. W kontekście udzielania informacji prawnej należy wskazać na to, że w przypadku udzielenia pełnomocnictwa, np. adwokatowi, radcy prawnemu czy doradcy podatkowemu, obowiązek ten zostaje wyłączony, ponieważ zostało ono udzielone profesjonalnemu doradcy, którego znajomość prawa nie budzi wątpliwości i jest potwierdzona posiadanymi uprawnieniami zawodowymi. W tej sytuacji organ administracji publicznej będzie realizował obowiązek wynikający z przedmiotowej zasady jedynie w zakresie informowania pełnomocnika o stanie faktycznym sprawy.

20) Por. wyrok NSA z 9 listopada 1987 r., sygn. akt III SA 702/87.

21) K. Chorąży, W. Taras, A. Wróbel, *Postępowanie administracyjne, egzekucyjne i sądownoadministracyjne*, Kraków 2005 r., s. 46-47.

Należy również dodać, że granica realizacji obowiązku udzielania informacji prawnej stronom przez organ będzie przebiegała inaczej, jeżeli stroną postępowania czy jego uczestnikiem będzie osoba fizyczna, która nie korzysta z profesjonalnego pełnomocnika, a inaczej jeżeli będzie nią osoba fizyczna reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, czy osoba prawna, jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, jeżeli ma zawodową obsługę prawną. Od takich podmiotów wymagana jest większa staranność w znajomości przepisów prawa. Mniejsza w takim przypadku powinna być aktywność informacyjna organu administracji publicznej. Za takim podejściem przemawia sądowa nauka prawa. W wyroku z 28 kwietnia 1998 r. NSA wskazał, że „Jakkolwiek art. 9 k.p.a. obliguje organy administracji do „wyczerpującego informowania stron”, jest pewna granica realizacji tego obowiązku. Skarżąca jest osobą prawną i korzysta z pomocy radcy prawnego, należy więc inaczej oceniać potrzebę pouczenia takiej właśnie strony postępowania, a inaczej strony będącej osobą fizyczną, nie korzystającej z pomocy prawnej.”²²

Konkluzja

W ocenie autora uprawnienia obywatela jako strony postępowania administracyjnego do dostępu do informacji są prawidłowo zabezpieczone przez ustawodawcę. Obywatel ma prawo żądać, ażeby urzędnik szczegółowo poinformował go o wszystkich okolicznościach, które mogą wpłynąć na ustalenie jego praw i obowiązków. Działania organu administracji publicznej powinny zapobiegać poniesieniu przez zainteresowaną osobą szkody wynikającej z niezajomości przepisów prawa. W razie pojawienia się jakichkolwiek wątpliwości, obywatel może zwrócić się o wyjaśnienia do urzędnika, zajmującego się zagadnieniami, których te wątpliwości dotyczą. Jest on zobowiązany do udzielenia takich wyjaśnień. Jeżeli zapytany urzędnik nie zajmuje się daną problematyką, powinien on ustalić i wskazać osobę kompetentną do udzielenia niezbędnych wyjaśnień i wskazówek.

Obserwując praktykę stosowania prawa, można jednak zauważyć, że wskazane uprawnienia jednostki nie są należycie respektowane przez administrację. Taki stan rzeczy wynika przede wszystkim z niskiej świadomości prawnej petentów administracji, jak również z braku profesjonalizmu kadry urzędniczej. W tym kontekście z zadowoleniem należy przyjąć postępujący proces podnoszenia kwalifikacji pracowników urzędów i profesjonalizacji obsługi w celu zaspokojenia potrzeb społeczności lokalnych. Za przykład takiego działania może posłużyć projekt realizowany we

22) Por. wyrok NSA z 28 kwietnia 1998 r., sygn. akt I SA 1697/97.

współpracy z siedmioma gminami: Raszynem, Izabelinem, Nadarzynem, Leoncinem, Baranowem, Młodzieszynem i Starymi Babicami pt. „Wymagający obywatel – profesjonalny urzędnik”, który jest współfinansowany w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013 w ramach poddziałania 5.2.1. „Modernizacja zarządzania w administracji samorządowej”.

Bibliografia:

1. Bojanowski E., Cieślak Z., Lang J., *Postępowanie administracyjne i postępowanie przed sądami administracyjnymi*, Warszawa 2008 r.
2. Borkowski J., *Glosa do wyroku NSA z 15 października 1992 r.*, sygn. akt SA/Ka 766/92.
3. Chorąży K., Taras W., Wróbel A., *Postępowanie administracyjne, egzekucyjne i sądowniczoadministracyjne*, Kraków 2005 r.
4. Janowicz Z., *Kodeks postępowania administracyjnego – Komentarz*, Warszawa 1999 r.
5. Jastrzębski B., *Z teorii i praktyki funkcjonowania administracji publicznej w III RP*, Płock 2007.
6. Jaśkowska M., Wróbel A., *Kodeks postępowania administracyjnego – Komentarz*, Kraków 2005.
7. Jendrośka J., *Ogólne postępowanie administracyjne i sądowniczo administracyjne*, Kolonia Limited 2005, s. 40.
8. Krzykowski P., *Urzędowe interpretacje prawa podatkowego wydawane w latach 1998-2004*, Józefów 2010.
9. Krzykowski P., Brzuzy A., *Zasady ogólne Kodeksu postępowania administracyjnego*, Olsztyn 2009.
10. Sitek M., *Polityka ochrony środowiska w sektorze usług turystycznych w świetle prawa Unii Europejskiej*, Olsztyn 2007.
11. Skrzydło W., *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej – Komentarz*, Kraków 2002.
12. Dz. U. z 2001r., nr 112, poz. 1198.
13. Wyrok SN z 23 lipca 1992 r., sygn. Akt III ARN 40/92.
14. Wyrok NSA z 17 stycznia 1990r., sygn. akt I SA28/89.
15. Wyrok NSA z 20 lipca 1981r., sygn. akt SA 1378/81.
16. Wyrok NSA z 9 listopada 1987 r., sygn. akt III SA 702/87.
17. Wyrok NSA z 27 marca 1998 r., sygn. akt I SA/Łd 489/98.
18. Wyrok NSA z 28 kwietnia 1998 r., sygn. akt I SA 1697/97.
19. Wyrok NSA z 11 lipca 2001 r., sygn. akt I SA 2447/00.
20. Wyrok NSA z 9 listopada 2006r., sygn. Akt I OSK 6/06.
21. Wyrok WSA w Kielcach z 25 września 2008r., sygn. akt II SA/Ke 375/08.